Examenul național de bacalaureat 2023 Proba E. d) Chimie organică

Varianta 7

• Toate subjectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.

• Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Subjectul A

Itemii de la 1 la 10 se referă la compuși organici ale căror formule de structură, notate cu litere de la (A) la (F), sunt prezentate mai jos:

(A) $CH_3 \longrightarrow CH_2 \longrightarrow OH$ (B) $H_3C - CH_2 - CH_2 - CH_2 - CH_3$ (C) $CH_3 \longrightarrow CH_3 \longrightarrow CH_3$

(D) O_{2N} O_{1N} O_{2N} O_{2N}

Pentru fiecare item de mai jos, notaţi pe foaia de examen numărul de ordine al itemului însoţit de litera corespunzătoare răspunsului corect. Fiecare item are un singur răspuns corect.

1. Numărul compușilor organici cu catena ciclică este egal cu:

a. 1; **c.** 3; **b.** 2; **d.** 4.

2. Unii dintre compușii organici au același număr de atomi de hidrogen în moleculă. Aceștia sunt:

a. (B) și (E);

c. compușii cu funcțiuni mixte;

b. (C) și (F); **d.** compușii cu funcțiuni simple.

3. Conțin în moleculă numai atomi de carbon terțiar:

a. (C) şi (D); **c.** (D) şi (E); **d.** (D) şi (F).

4. Compusul organic (E) are în structură:

a. doi electroni implicaţi în legătura π(pi);
 c. catenă aciclică saturată;

b. catenă aciclică liniară;
 d. cinci legături covalente σ(sigma) carbon-carbon.

5. Compusul organic (C):

a. are formula moleculară C₃H₅NO₂; c. *nu* prezintă atomi de carbon asimetric în moleculă;

b. este un α-aminoacid; d. se formează la hidroliza valil-valinei.

6. Compusul organic (A):

a. este gaz, în condiții standard; c. se poate obține prin adiția apei la etenă;

b. formează cu apa un amestec eterogen;
compusul organic (D) poate fi obținut din compusul (F), prin reacții de:
a. adiție:
c. substitutie:

b. eliminare; **d.** transpoziție.

8. Este fals că:

a. (A) poate fi utilizat ca solvent; **c.** (E) este 4,4-dimetil-1-pentena;

b. (B) este un *n*-alcan: **d.** (F) are în moleculă o grupă functională trivalentă.

9. Are raportul masic C: O = 9: 2:

a. (A); **c.** (D); **b.** (C); **d.** (F).

10. În 94 g de compus (F) există aceeași cantitate de carbon ca cea din:

a. 1 mol de compus (C); **c.** 89 g de compus (C);

b. 2 mol de compus (D); **d.** 229 g de compus (D). **30 de puncte**

Subjectul B

Citiți următoarele enunțuri. Dacă apreciați că enunțul este adevărat scrieți, pe foaia de examen, numărul de ordine al enunțului și litera A. Dacă apreciați că enunțul este fals scrieți, pe foaia de examen, numărul de ordine al enunțului și litera F.

- 1. Izomerizarea n-butanului este o reacție de transpoziție.
- 2. Etena și 2-pentena au formulele brute diferite.
- 3. Hidrogenarea etinei, în prezenta nichelului, conduce la etan.
- **4.** În molecula lisil-lisinei sunt 4 atomi de azot.
- 5. Metanolul poate fi utilizat ca solvent.

10 puncte

Varianta 7

SUBIECTUL al II-lea (25 de puncte)

Subjectul C

- **1. a.** O hidrocarbură (H), cu 13 atomi în moleculă, are numărul atomilor de hidrogen cu trei mai mare decât numărul atomilor de carbon. Determinați formula moleculară a hidrocarburii (H).
- **b.** Scrieți formula de structură a hidrocarburii (H), știind că are în catena ramificată doi atomi de carbon terțiar și două legături covalente π(pi).
- c. Scrieți formula moleculară a celei mai simple hidrocarburi (H'), din aceeași clasă cu hidrocarbura (H), care
   nu prezintă izomerie de catenă, dar prezintă izomerie de poziție.
- 2. O hidrocarbură (A) are denumirea stiințifică (I.U.P.A.C.) 2,3-dimetil-1-butenă.
  - a. Scrieti formula de structură a hidrocarburii (A).

3 puncte

- b. Notați formula moleculară a celui de-al șaptelea termen al clasei de hidrocarburi căreia aparține (A).
- 3. Scrieti ecuatia reactiei de ardere a *n*-butanului.

2 puncte

4. O probă de *n*-butan cu masa 580 g se supune arderii. Calculați volumul de aer cu 20% oxigen, procente volumetrice, necesar arderii probei, exprimat în litri, măsurat în condiții normale de temperatură și de presiune.

3 puncte 1 punct

5. Notați o utilizare a metanului.

Subjectul D

- 1. Scrieți ecuația reacției de obținere a 2,4-dinitrotoluenului din toluen și amestec sulfonitric și ecuația reacției de obținere a 2,4,6-trinitrotoluenului din toluen și amestec sulfonitric. Utilizați formule de structură pentru compușii organici.

  4 puncte
- 2. O probă de toluen se nitrează cu amestec sulfonitric. În urma reacțiilor s-au format numai 2,4-dinitrotoluen și 2,4,6-trinitrotoluen, iar raportul molar 2,4-dinitrotoluen : 2,4,6-trinitrotoluen : toluen nereacționat, în amestecul organic de reacție, este 3 : 2 : 1. Calculați masa de toluen introdusă în procesul de nitrare, exprimată în kilograme, știind că în amestecul organic de reacție format sunt 136,5 kg de 2,4-dinitrotoluen.

  4 puncte
- 3. Notați două proprietăți fizice ale benzenului, în condiții standard.

2 puncte

(25 de puncte)

SUBIECTUL al III-lea

Subiectul E 1. Se consideră schema de transformări:

(I)
$$A + H_2 \xrightarrow{Pd/Pb^{2+}} B$$

(II) $B + H_2O \xrightarrow{H_2SO_4} D$
(III) $E + D \xleftarrow{H^+} F + H_2O$

Scrieţi ecuaţiile reacţiilor din schema de transformări, ştiind că substanța (A) este primul termen din seria omoloagă a alchinelor, iar substanța (F) este un ester cu patru atomi de carbon în moleculă. Utilizaţi formule de structură pentru compusii organici. *6 puncte*

2. Scrieti ecuatia reactiei dintre acidul acetic si oxidul de calciu.

2 puncte

- 3. O probă de 11,2 g de oxid de calciu s-a tratat cu acid acetic. Știind că s-au obținut 25,28 g de compus organic, determinati randamentul reactiei.
- **4.** La nitrarea fenolului s-a format un compus organic (A) cu raportul masic C : H = 18 : 1. Determinați formula moleculară a compusului organic (A). *3 puncte*
- 5. Notați o utilizare a glicerinei.

1 punct

Subjectul F

- La hidroliza parțială a unei hexapeptide s-au obținut dipeptidele: glicil-alanină, valil-cisteină, glicil-serină, alanil-valină și cisteinil-glicină. Notați denumirea hexapeptidei și scrieți formula de structură a α-aminoacidului C-terminal.
   3 puncte
- 2. a. Scrieți ecuația reacției dintre glucoză și reactivul Fehling. Utilizați formule de structură pentru compușii organici.
- b. O soluţie de glucoză de concentraţie 0,1 M se tratează cu reactiv Fehling, în exces. Ştiind că se formează 0,025 mol de precipitat, determinaţi volumul soluţiei de glucoză necesar reacţiei, exprimat în litri.
  5 puncte
- 3. Notați două proprietăți fizice ale celulozei, în condiții standard.

2 puncte

Mase atomice: H- 1; C- 12; N- 14; O- 16; Ca- 40. Volumul molar (conditii normale): $V = 22.4 \text{ L} \cdot \text{mol}^{-1}$.